

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Міністерства культури
України

від _____ № _____

**ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЕЛЕМЕНТАРНОГО ПІДРІВНЯ
ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ З ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА (СТАНКОВЕ ТА ДЕКОРАТИВНЕ), КЛАС
ОБРАЗОТВОРЧОГО (СТАНКОВОГО ТА ДЕКОРАТИВНОГО)
МИСТЕЦТВА**

I. Загальні положення

Типова освітня програма елементарного підрівня початкової мистецької освіти з образотворчого мистецтва (станкове та декоративне), клас образотворчого (станкового та декоративного) мистецтва (далі – типова освітня програма) розроблена для елементарного підрівня початкової художньої освіти, основною метою здобуття якого є введення учнів у світ мистецтва, виявлення та розвиток їх художніх здібностей і талантів з раннього віку, формування компетентностей (знань, умінь, навичок, розуміння, ставлення), необхідних для творчої самореалізації та можливого вибору професії, пов'язаної з образотворчим мистецтвом – як станковим, так і декоративним.

Типова освітня програма – це основний документ мистецької школи, який визначає загальний нормативний зміст та основні засади й підходи до організації навчання на елементарному підрівні початкової музичної освіти. Програма визначає мету навчання, перелік освітніх компонентів (навчальних дисциплін та контрольних заходів), їх логічну послідовність та обсяг, що забезпечує набуття учнями обов'язкових результатів навчання.

Опанування програми дає можливість розкрити художній потенціал учнів, розвинути їх уяву, фантазію, образне мислення та реалізувати їх у своїх мистецьких творах, сформувані власне позитивне ставлення до мистецтва та його можливостей, креативний (творчий) підхід до розв'язання будь-яких питань як в художній діяльності, так і в повсякденному житті, в навчанні та роботі, незалежно від майбутньої або наявної професії, а також підготувати до застосування набутих у процесі навчання компетентностей впродовж життя та заохотити до продовження здобуття початкової мистецької освіти на базовому (середньому) підрівні початкової художньої освіти початкового професійного або загально-мистецького спрямування. Ключовою особливістю навчання за типовою освітньою програмою є поєднання в освітньому процесі двох рівнозначних складових образотворчого мистецтва – станкового та декоративного, які сприятимуть набуттю більш широких художніх компетентностей та точнішому орієнтуванню учня/учениці на подальший творчий розвиток.

Типова освітня програма розроблена на виконання статті 21 Закону України «Про освіту», статті 16 Закону України «Про позашкільну освіту», Концепції сучасної мистецької школи, затвердженої наказом Міністерства культури України від 20.12.2017 №1433 та наказу від 16.07.2018 №633 «Про затвердження методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм мистецьких шкіл» для забезпечення освітнього процесу мистецьких шкіл. Типова освітня програма може бути використана іншими закладами освіти або суб'єктами освітньої діяльності, які мають на меті надання здобувачам початкової мистецької освіти для досягнення ними визначених цією програмою нормативних результатів навчання.

Нормативний зміст початкової художньої освіти, визначений цією типовою освітньою програмою, є мінімально необхідним для набуття компетентностей початкової освіти елементарного підрівня художнього спрямування і не може бути скорочений або зменшений. Нормативний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю, як загальний, так і за освітніми компонентами, є мінімально необхідним для набуття компетентностей початкової освіти з образотворчого мистецтва (станкового та декоративного) елементарного підрівня і не може бути скорочений або зменшений, окрім таких випадків:

зарахування на навчання за типовою освітньою програмою учня/учениці старшого від 6 (7) років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), коли його початкові здібності, продемонстровані при вступі дозволяють опанувати зміст освітньої програми в швидшому темпі;

зарахування на навчання за типовою освітньою програмою учня/учениці старшого/-ої від 6 (7) років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), коли його/її початкові здібності, продемонстровані при вступі дозволяють опанувати зміст освітньої програми в швидшому темпі.

Рішення про скорочення нормативного терміну здобуття початкової мистецької освіти та обсягу опанування освітньої програми на початковому етапі приймається узгоджено викладачем, батьками, іншими законними представниками учня/учениці (для учнів шкільного віку) або самим учнем/ученицею (для дорослих) та педагогічною радою мистецької школи. Скорочення строку опанування освітньої програми та обсягу годин на вивчення окремих дисциплін для учнів, які потребують звичайного темпу навчання, не допускається.

Мистецька школа в межах своєї автономії здійснює освітній процес за власною освітньою програмою, розробленою з урахуванням або без урахування цієї типової освітньої програми. Власні освітні програми, розроблені мистецькими школами на основі цієї типової освітньої програми, повинні містити передбачені нею нормативний зміст (освітні компоненти), обсяг, компетентності та результати навчання.

Власні освітні програми, розроблені мистецькими школами на основі (з урахуванням) типової освітньої програми з образотворчого мистецтва можуть відрізнятися від неї послідовністю викладення навчального матеріалу, обсягом його вивчення в бік збільшення, наявністю додаткових компонентів змісту або

використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання та художніх технік.

Типова освітня програма може бути частиною наскрізної освітньої програми школи, яка може поєднувати кілька підрівнів початкової мистецької освіти.

Типова освітня програма визначає види навчальних занять, форми та засоби поточного і підсумкового контролю та рекомендації щодо їх проведення, а також загальні підходи до оцінювання рівня досягнення учнями обов'язкових результатів навчання. Власна освітня програма мистецької школи з образотворчого мистецтва конкретизує зазначені позиції з урахуванням регіональних особливостей та потреб і можливостей учнів. Складником освітньої програми мистецької школи є навчальний план, який складається на весь строк навчання за програмою та містить усі передбачені нею освітні компоненти з можливістю реалізувати варіативність змісту освіти.

Мета типової освітньої програми – узагальнення та систематизація нормативного змісту навчання в логічній послідовності для досягнення учнями визначених нормативних результатів навчання шляхом застосування комплексу художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів.

Типова освітня програма побудована із врахуванням таких *принципів*:

- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів;
- доступності та практичної спрямованості змісту навчання;
- наступності і перспективності навчання;
- логічній послідовності опанування змісту і достатності обсягу навчання та освітніх компонентів для набуття учнями нормативних мистецьких компетентностей (результатів навчання);
- надання можливості для адаптації до індивідуальних особливостей, потреб та інтересів учнів.

Мета опанування нормативного змісту програми – формування художньо-естетичного сприйняття для виявлення та розвитку творчих здібностей здобувача через опанування теоретичних, практичних, у тому числі виконавських компетентностей початкового рівня з станкового та декоративного образотворчого мистецтва, набуття естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій через долучення до кращих зразків українського та світового мистецтва, що забезпечується шляхом опанування освітніх компонентів – навчальних дисциплін, передбачених типовою освітньою програмою.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких *завдань*:

формування:

- художнього пізнання світу, здатності осягнути, оцінити й емоційно пережити те, що сприймається (зоровий образ, чуттєвий образ тощо);
- здатності розуміти форму, переносити оцінки і художні судження на сприйняття явищ дійсності та інших видів мистецтва;
- початкових практичних навичок побудови композиції та формоутворення із застосуванням різноманітних художніх матеріалів і технік;
- мотивації до самостійного продуктивного навчання, творчого розвитку здобувача шляхом залучення до кращих мистецьких зразків;

- позитивного ставлення до художнього твору, що поглиблює особистісний досвід;
- здатності гармонійної взаємодії у творчому колективі під час спільного (колективного) створення художнього образу в процесі втілення мистецького проекту;
- необхідних компетентностей (знань, умінь, навичок, розуміння, ставлення), що забезпечують можливість продовжувати навчання за фахом за освітньою програмою з образотворчого мистецтва (станкового та/або декоративного) базового (середнього) підрівня початкової мистецької освіти загально-мистецького або початкового професійного спрямування, або за спорідненими видами мистецтв (театральне мистецтво, театральне-декораційне мистецтво, дизайн (за видами), мультимедіа тощо);

розвиток

- чуттєво-емоційної сфери;
- універсальних художньо-творчих якостей учнів (уваги, спостережливості, уяви, фантазії, оригінального образного та об'ємно-просторового мислення, художнього смаку);
- сенсорних здібностей (сприйняття кольору, форми, маси, ритму, фактури);
- набутих елементарних знань та навичок у самостійній художньо-творчій роботі (з натури, з пам'яті, за уявою, на підставі вражень від почутого і побаченого);

засвоєння учнями елементарних знань про:

- види образотворчого мистецтва станкове та декоративне як специфічні засоби пізнання і відображення навколишнього світу; історію їх розвитку; роль у культурному середовищі та житті суспільства загалом;
- основні поняття образотворчого станкового та декоративного мистецтва;
- основи художньої мови різних видів образотворчого мистецтва, а також виражальні можливості художніх матеріалів і технік.

Зміст навчання за типовою освітньою програмою базується на запровадженні більш сучасної та ефективної системи навчання з образотворчого станкового та декоративного мистецтв, дитиноцентризмі (людиноцентризмі), що виявляється в можливості врахування та задоволення індивідуальних потреб кожного/-ої учня/учениці в загальному процесі навчання, на набутті теоретичних, теоретико-практичних та практичних художніх компетентностей, створенні умов для професійної художньо-творчої самореалізації особистості учня/учениці, модернізації змісту початкової художньої освіти і розширення функцій мистецьких шкіл, а також академічних свобод учасників освітнього процесу.

Нормативний строк навчання за типовою освітньою програмою становить 4 роки для учнів, які розпочали навчання у 6 або 7 років (перший клас початкової загальноосвітньої школи). Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочати здобуття початкової мистецької освіти цього ж навчального року за бажанням батьків (інших законних представників). Особи з особливими освітніми потребами

можуть розпочинати здобуття початкової освіти елементарного підрівня за цією типовою освітньою програмою з будь-якого віку.

Тривалість опанування типової освітньої програми учнями з числа осіб з особливими освітніми потребами визначається індивідуальним темпом набуття відповідних компетентностей та може бути збільшеною.

Основною формою здобуття початкової мистецької освіти за цією типовою освітньою програмою є очна форма. Враховуючи можливості та потреби учнів, у тому числі з числа осіб з особливими освітніми потребами, допускається організація навчання за іншими формами навчання – домашньою, дистанційною або екстернатною.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за типовою освітньою програмою. Розпочати навчання за типовою освітньою програмою початкової художньої освіти на елементарному підрівні може особа будь-якого віку, яка при вступі демонструє невеличкий альбом власних творчих робіт, а також на прохання екзаменатора описує їх, визначаючи сюжет, основні кольори та інструменти, за допомогою яких вони були виконані. Власною освітньою програмою мистецької школи можуть конкретизуватися ці або визначатися інші вимоги до вступників.

Загальний мінімальний нормативний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання на елементарному підрівні (4 роки) в класах інструментальної музики становить 770 годин з розрахунку 35 навчальних тижнів на рік:

Роки навчання	Середня кількість навчальних годин на тиждень	Кількість годин протягом навчального року (в середньому 35 тижнів)
на 1 та 2-му роках навчання	5	350
на 3 та 4-му роках навчання	6	420
Загальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання за типовою освітньою програмою(4 роки)		770

Основною формою організації освітнього процесу за типовою освітньою програмою є груповий урок.

У межах уроку або в позаурочний час рекомендовано використовувати інтерактивні форми організації освітнього процесу – мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, екскурсії, віртуальні подорожі, квести, слухання музики, перегляд (наживо чи в записі) виставок, вистав, відвідування інших мистецьких заходів.

Форми організації освітнього процесу можуть бути уточнені та розширені у змісті окремих навчальних дисциплін та не повинні бути перешкодою до виконання вимог типової освітньої програми. Вибір форм і методів навчання викладач визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас набуття учнями компетентностей, визначених навчальними програмами з окремих навчальних дисциплін.

Наповнюваність груп учнів елементарного підрівня освіти для проведення групових занять з навчальних дисциплін та для досягнення очікуваного результату складає з навчальних дисциплін:

«Образотворче мистецтво: станкове та декоративне» – 8 учнів;

«Ліплення» - 6-8 учнів;

«Бесіди про мистецтво» – 12-15 учнів.

У разі неможливості сформувати групу у зв'язку з недостатністю або перевищенням відносно зазначених нормативів контингенту учнів, допускається відхилення по наповнюваності груп у той чи інший бік не більше як на 20 %. У разі значного перевищення контингенту (понад 20 %) поділ на групи загальної кількості учнів відповідного року навчання здійснюється відповідно до менших значень.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Мета контролю полягає у пошуку ефективних шляхів досягнення навчальних результатів кожного здобувача. При оцінюванні особистих досягнень учнів шкільного віку **заборонено** порівнювати їх з досягненнями інших учнів. Виставлення оцінок здобувачам шкільного віку на першому або другому роках навчання не передбачено.

Упродовж навчання на елементарному підрівні початкової художньої освіти учні шкільного віку за сприяння викладачів опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Завдання оцінювання на елементарному підрівні початкової художньої освіти – розкрити потенціал кожної дитини, підтримувати та надихати її навчатися на наступному підрівні початкової мистецької освіти. Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для організації постійного спостереження за навчальним поступом. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється не за одиничні завдання, а за прогрес у вивченні предметів в цілому. Досягнення учня/учениці оцінюються відносно його/її поступу в набутті динамічних знань, а не за результатами порівняння його/її досягнень, складності роботи іншого/-ї учня/учениці.

Для оцінювання рівня навчальних досягнень (нормативних результатів навчання) учнів застосовуються форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль відбувається протягом навчального року за підсумками роботи під час навчальних занять у формі переглядів (модульних та семестрових) робіт, їх обговорення або опитувань (згідно зі специфікою навчальної дисципліни). Поточний контроль здійснюється з метою

оперативного моніторингу результативності навчання учнів та корегування педагогічних прийомів і методів, що застосовує до них викладач.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню кожного року навчання у формі річних переглядів творчих робіт за кожним компонентом освітньої програми в межах визначених навчальними програмами дисциплін обов'язкових результатів навчання.

Наприкінці четвертого року навчання проводиться підсумковий контроль за освітніми компонентами:

1. «Образотворче мистецтво: станкове та декоративне» та «Бесіди про мистецтво» – перегляд творчих робіт учнів з презентацією, обговоренням та опитуванням.

2. Ліплення – перегляд творчих робіт.

За результатами підсумкового контролю на четвертому році навчання у разі демонстрування учнем/ученицею результатів навчання, передбачених власною освітньою програмою мистецької школи, йому/їй видається свідоцтво про початкову мистецьку освіту елементарного підрівня. Якщо власною освітньою програмою мистецької школи встановлені вищі, ніж нормативні, результати навчання (у разі збільшення кількості годин на вивчення окремих дисциплін), випускний отримує свідоцтво за результатами виконання всіх вимог цієї освітньої програми.

Для оцінювання міри досягнення учнями результатів навчання елементарного підрівня початкової мистецької освіти застосовується:

вербальне (формульальне) оцінювання, яке передбачає діагностику досягнутих результатів та надання вербальної (усної та письмової) характеристики;

бальне оцінювання, яке передбачає виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі.

Бальне оцінювання для учнів шкільного віку на першому і другому роках навчання не застосовується.

Бальне оцінювання передбачає поділ досягнутих результатів на 4 рівня:

1. Початковий (1-3 бали)
2. Середній (4-6 бали)
3. Достатній (7-9 балів)
4. Високий (10-12 балів)

Форми, види, зміст та строки проведення поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень учнів конкретизуються в типових та робочих навчальних програмах дисциплін.

Оцінювання на четвертому році навчання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними власною освітньою програмою мистецької школи та навчальними програмами дисциплін.

Учні, які в повному обсязі виконали вимоги до результатів навчання, визначених власною освітньою програмою мистецької школи можуть бути рекомендованими до навчання на наступному підрівні за загально-мистецьким або початковим професійним спрямуванням.

Для забезпечення навчальних результатів учнів за освітньою програмою мистецькі школи комплектуються необхідними *обов'язковими засобами, навчальним обладнанням та іншими ресурсами* відповідно до профілю та напрямку роботи за нормативами згідно з Нормативами матеріально-технічного забезпечення мистецьких шкіл, затверджених наказом Міністерства культури України від 19.06.2014 № 475 (зі змінами). Цей перелік може бути доповнений залежно від потреб мистецької школи.

II. Нормативні результати та зміст (цілі) навчання

Опанування нормативного змісту навчання за типовою освітньою програмою передбачає досягнення таких обов'язкових результатів навчання:

Вид компетентності	Зміст (цілі) навчання	Очікувані результати навчання
1. Загальна інтегрована компетентність	Самостійне опанування нескладного навчального матеріалу. Об'єктивне самооцінювання та самостійний пошук інформації. Здатність до подальшого навчання мистецтву та мистецьких практик.	Самостійно виконує навчальні завдання. Об'єктивно оцінює результати своєї навчальної діяльності; З розумінням ставиться до зауважень стосовно свого навчання. Використовує для вирішення творчих завдань різні джерела інформації. Готовий до продовження навчання за фахом за освітньою програмою з образотворчого мистецтва (станкового або декоративного) базового (середнього) підрівня початкової мистецької освіти загально-мистецького або початкового професійного спрямування або за освітніми програмами споріднених мистецтв.
2. Мистецько-теоретична компетентність	Знання та розуміння поняття «мистецтво», видів та жанрів мистецтв, основних естетичних категорій, різновидів творів мистецтва. Знання і здатність до розуміння проявів	Демонструє розуміння, поняття «мистецтво», основних естетичних категорій. Висловлює особисте ставлення до творів мистецтва та пояснює його. Називає види мистецтв та жанри мистецьких творів у межах навчальних програм. Виявляє

	<p>культурного розмаїття. Здатність до спілкування на теми мистецтва державною мовою.</p>	<p>розуміння культурного розмаїття та розпізнає в межах навчальної програми. Знає, розрізняє твори народного мистецтва. Проявляє любов до українського мистецтва. Ставиться з інтересом до мистецтва різних народів. Спілкується в групі, колективі, з викладачем державною мовою.</p>
<p>3. Художньо-теоретична компетентність</p>	<p>Теоретичні основи станкового та декоративного образотворчих мистецтв, фахові поняття.</p>	<p>Називає види та жанри образотворчого станкового та народного декоративного мистецтва. Демонструє знання та розуміння термінології з образотворчого (станкового та декоративного) мистецтва, визначених навчальними програмами. Демонструє знання та розуміння понять «ліплення», «форма», «об'єм», «рельєф», «простір»; називає засоби виразності художніх творів у межах, передбачених вимогами навчальних дисциплін.</p>
<p>4. Художньо-виконавська компетентність</p>	<p>Відтворення образів за завданнями викладача з використанням уяви, фантазії у матеріалах і техніках.</p>	<p>Демонструє наявність власного задуму шляхом створення на його основі та за допомогою викладача композиційно цілісного образу засобами станкового та/або декоративного образотворчого мистецтва та ліплення. Виконує творчі завдання та створює творчі роботи із застосуванням технік образотворчого станкового та декоративного мистецтва, скульптурних технік, матеріалів та інструментів в обсягах, передбачених програмами відповідних навчальних дисциплін. Застосовує засоби виразності в художніх творах у межах,</p>

		передбачених вимогами навчальних дисциплін. Застосовує традиційні варіанти оформлення та презентації власних творчих робіт.
5. Компетентність колективної взаємодії в мистецтві	Створення та оформлення спільного колективного художнього твору.	Створює у складі творчої групи колективний художній твір за допомогою викладача. Демонструє розуміння своєї ролі в спільній мистецькій роботі та відповідальності за її якість. Демонструє гарну взаємодію з іншими учасниками у колективному створенні художніх творів. Бере участь у оформленні колективного твору.
6. Компетентність з публічного мистецького виступу	Здатність та психологічна готовність до публічного демонстрування своїх навчальних та мистецьких досягнень.	Представляє власний або колективний художній твір державною мовою. Пояснює свій задум, втілений в його художньому творі, та веде нескладний діалог з викладачем під час презентації художнього твору. Належним чином оформлює свою творчу роботу та правильно (за допомогою викладача) розміщує її на колективній виставці. Демонструє прагнення до творчої комунікації та виставкової діяльності, а також до участі у художніх фестивалях і конкурсах. Демонструє культуру зовнішнього вигляду та поведінки під час публічного мистецького виступу

Конкретні очікувані результати навчання учнів, які відображають набуття ними компетентностей, визначаються навчальними програмами дисциплін.

III. Перелік освітніх компонентів: нормативний зміст освіти.

Нормативний зміст типової освітньої програми елементарного підрівня з

образотворчого мистецтва складається з інваріантної та варіативної частин, які є однаково обов'язковими для включення до програми навчання учня/учениці і становлять єдиний комплекс освітніх компонентів, опанування яких забезпечує досягнення нормативних результатів навчання. Освітня програма, у якій вилучено будь-який з визначених нижче освітніх компонентів або скорочено обсяг навчального навантаження, передбаченого для їх опанування, визнається такою, що не відповідає типовій освітній програмі (стандарту).

Інваріантний складник змісту початкової освіти елементарного підрівня – це мінімальний нормативний складник, який не може бути меншим встановленого обсягу і повинен охоплювати весь спектр освітніх компонентів, визначених типовою освітньою програмою.

Варіативний складник спрямований на забезпечення індивідуального підходу, в т. ч. індивідуального темпу здобуття освіти, поглиблення фахових компетентностей, забезпечення права вибору відповідно до інтересів та потреб учня/учениці та використовується для:

- запровадження факультативів, навчальних дисциплін за вибором, що розширюють компетентності за обраним учнем/ученицею фахом, або з інших видів мистецтва тощо. У такому випадку зміст варіативного складника формується з навчальних дисциплін предметів, факультативів, видів діяльності за вибором учня/учениці, враховуючи можливості відповідної мистецької школи;

- підсилення навчальних дисциплін інваріантного складника. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої навчальної дисципліни здійснюється педагогічною радою мистецької школи і відображається в робочому навчальному плані;

- проведення пленерів, підготовки виставок, конкурсів, інших публічних виступів тощо.

Розподіл годин варіативного складника здійснюється щороку педагогічною радою мистецької школи і відображається в робочому навчальному плані. Рішення про такий розподіл приймається з урахуванням профільного спрямування, кадрового забезпечення, матеріально-технічної бази школи, а також бажання учнів.

Варіативність змісту початкової художньої освіти елементарного підрівня реалізується також через запровадження в навчальних програмах дисциплін резервного часу, що створює простір для забезпечення умов щодо здобуття сучасної, доступної та якісної освіти відповідно до вимог суспільства, запитів особистості з урахуванням психофізичного розвитку учня/учениці та допустимого навантаження для різних вікових категорій.

Для елементарного підрівня початкової музичної освіти є обов'язковими такі освітні компоненти:

Назва освітнього компонента	Мінімальний обсяг навчального навантаження на
-----------------------------	---

	одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання, годин*
Інваріантний складник:	
Образотворче мистецтво: станкове та декоративне	280
Ліплення	280
Бесіди про мистецтво (3 та 4 роки навчання)	70
Варіативний складник	140
Загальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання за освітньою програмою (4 роки) за стандартом, усього (та середня кількість годин тижневого навантаження)	770
на 1 та 2-му роках навчання	350 (5)
на 3 та 4-му роках навчання	420 (6)

*Установлена кількість навчальних годин розрахована на кожного учня/ученицю, який/яка навчається за освітньою програмою і становить мінімальний обсяг, необхідний для опанування змісту освіти, визначеного типовою освітньою програмою, зменшення якого не допускається.

Планування та організація освітнього процесу.

Нормативний зміст типової освітньої програми конкретизується у власній освітній програмі мистецької школи та розміщеному в ній навчальному плані, який деталізує зміст і структуру освітнього процесу.

У разі обрання учнем/ученицею в рамках варіативної частини навчальної дисципліни з програм музичного мистецтва або хореографії, у навчальному плані зазначаються дисципліни, викладання яких потребує супроводу концертмейстера

У навчальному плані також зазначаються особливості розрахунку навчального навантаження.

На основі навчального плану мистецької школи складають на кожен навчальний рік робочий навчальний план, який є підставою для розрахунку кількості педагогічних (викладацьких та, за необхідності, концертмейстерських) годин і ставок, необхідних для виконання власної освітньої програми мистецької школи. Логічна послідовність вивчення та конкретний зміст освітніх компонентів розкривається у навчальних програмах відповідних навчальних дисциплін.

Повноцінність початкової художньої освіти елементарного підрівня забезпечується реалізацією нормативного змісту та обсягу навчального навантаження, передбаченого цією типовою освітньою програмою.

Планування та організація освітнього процесу за навчальним планом має працювати на створення максимально сприятливого середовища для учнів з урахуванням їх віку, рівня психофізіологічного розвитку та з дотриманням санітарних норм.

При складенні розкладу занять (уроків) для учнів з числа дітей 6-7 років або осіб з особливими потребами рекомендується рівномірно розподіляти навчальне навантаження кожного учня протягом тижня з розрахунку не більше 2-3 заняття (уроки) на день.

Навчальна дисципліна «Бесіди про мистецтво» є загальною інтегрованою дисципліною і поділ на групи для її вивчення може відбуватися без урахування фаху учня/учениці.

Рекомендації щодо планування вивчення навчальних дисциплін в межах варіативного складника.

Розподіл годин, передбачених для реалізації варіативного складника типової освітньої програми здійснюється залежно від поставлених викладачем педагогічних цілей та підходів мистецької школи до організації освітнього процесу в наступний спосіб:

1) Запровадження факультативів, навчальних дисциплін за вибором, що розширюють компетентності за обраним учнем/ученицею фахом, або з інших інструментів або видів мистецтва тощо. Зокрема, рекомендованими факультативами, навчальними дисциплінами, видами діяльності за вибором, враховуючи можливості відповідної мистецької школи є: не передбачені навчальною програмою навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво: станкове та декоративне» види і техніки декоративного мистецтва, дизайн (за видами), театральне-декораційне мистецтво, виготовлення ляльок, музичний інструмент, спів (хоровий), ритміка, танець, інтегровані дисципліни з музичного мистецтва, театального мистецтва тощо. Вивчення окремих, не передбачених нормативним змістом, технік, матеріалів у створенні художніх творів, інших видів мистецтва може розподілятися з розрахунку півроку, рік або два на одну техніку, дисципліну з іншого виду мистецтва (залежно від бажання учня/учениці або логічного завершення вивчення навчальної дисципліни).

2) Використання години варіативного складника для підсилення навчальних дисциплін інваріантного складника здійснюється у разі:

- значного відставання учня/учениці від планових показників навчальних досягнень з цієї дисципліни (критично низького темпу засвоєння навчального матеріалу), виявлених за результатами поточного контролю;

- виявлення в учня/учениці протягом першого півріччя навчання особливих художніх здібностей, що передбачає необхідність опанування ним/нею більш складних художніх технік і матеріалів.

3) Планування сукупно раз на півроку чи на рік годин на проведення пленерної практики, підготовки виставок, підготовки до конкурсів, інших публічних виступів тощо.

При розподілі обсягу навчального навантаження на цілі, зазначені в цьому пункті, необхідно враховувати, що загальний відведений обсяг може бути теж поділений на частини за видами діяльності.

Увесь перерозподіл годин фіксується в робочому навчальному плані, який щорічно затверджується директором мистецької школи. Для цього всі навчальні дисципліни варіативного складника конкретизуються в лівому стовпці «Навчальні дисципліни» з визначенням відповідної кількості годин на

їх вивчення. Якщо години варіативного складника розподіляються для підсилення навчальної дисципліни інваріантного складника, то ці години додаються до нормативної кількості годин, передбачених навчальним планом для відповідної дисципліни. Якщо певний обсяг навчального навантаження спрямовується на пленерну практику, підготовку до конкурсів, виставок тощо і планується сукупно (раз на півроку, раз на рік), то цей обсяг вказується в крайньому правому стовпці навчального плану «Усього годин».

Роз'яснення щодо планування концертмейстерських годин.

У разі обрання учнем/ученицею з варіативного складника навчальних дисциплін, пов'язаних з музичним або хореографічним мистецтвом, для забезпечення навчальних занять (уроків) такого здобувача передбачаються концертмейстерські години, плануються згідно з потребами освітнього процесу. Для уроків з навчальної дисципліни «Музичний інструмент» (окрім музичних інструментів: фортепіано, арфа, синтезатор, бандура, баян, акордеон, гітара), «Танець», «Ритміка» тощо з розрахунку 100 % годин, передбачених для проведення аудиторних індивідуальних занять (уроків), передбачених робочим навчальним планом (на кожного здобувача) відповідно до навчальної програми.

IV. Інструменти системи внутрішнього забезпечення якості елементарного підрівня початкової мистецької освіти.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти початкової мистецької освіти елементарного підрівня передбачають у мистецьких школах здійснення таких процедур і заходів:

- удосконалення освітньої діяльності, що сприяє зростанню позитивного іміджу школи;
- оновлення методичної бази освітньої діяльності шляхом здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, у тому числі наскрізних, навчальних програм дисциплін, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, засобів оцінювання та методів демонстрування результатів навчання, навчально-методичних матеріалів, бібліотечних фондів мистецької школи;
- контроль за виконанням навчальних планів власної освітньої програми мистецької школи, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх удосконалення;
- щорічне оцінювання освітнього процесу за кожною навчальною дисципліною учнями, їхніми батьками або іншими законними представниками за результатами добровільного опитування;
- збереження, а при можливості, збільшення контингенту учнів;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів та інформаційних систем для ефективного управління та організації освітнього процесу за освітньою програмою;

- забезпечення публічного висвітлення інформації про освітню діяльність мистецької школи;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища мистецької школи (контроль та поточне коригування взаємодії викладача й учня в організації і забезпеченні освітнього процесу);
- створення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у навчально-методичних, наукових працях працівників мистецьких шкіл та учнів;
- інших процедур і заходів.

Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості початкової мистецької освіти складаються з наступних компонентів:

Кадрове забезпечення освітньої діяльності. В основу формування системи підбору педагогічних кадрів у мистецьких школах покладено наступні критерії: професіоналізм, відповідна фахова освіта, наявність педагогічних та творчих здібностей, внутрішня потреба до вдосконалення своєї фахової компетентності, високі моральні якості та професійна етика.

Посаду викладача, концертмейстера може обіймати особа, яка має фахову передвищу (середню спеціальну) художню освіту або вищу художню освіту, належний рівень професійної підготовки, відповідну педагогічну кваліфікацію, яка здатна забезпечити результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в закладі.

Навчально-методичне забезпечення. Наявність комплексу методичних матеріалів, необхідних для провадження освітнього процесу: освітньої (освітніх) програми (програм), навчального плану, робочих навчальних планів, навчальних програм, робочих навчальних програм викладачів, підручників, навчальних, навчально-методичних посібників, авторських методичних розробок, методичних рекомендацій, індивідуальних завдань, збірників ситуаційних завдань (кейсів), комп'ютерних презентацій, ілюстративних матеріалів, фоно- та відеохрестоматій, довідкової та іншої навчальної літератури відповідно до змісту навчальних програм, комплексів для проведення контрольних заходів (для теоретичних дисциплін) та методик і критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Матеріально-технічне забезпечення. Наявність відповідних приміщень (навчального корпусу) для провадження освітнього процесу з необхідним набором основних технічних засобів, музичних інструментів (за необхідності), обладнаних класів (аудиторій), приміщень для педагогічних працівників, службових та допоміжних приміщень, які забезпечені навчальними та офісними меблями, комп'ютерною технікою, обладнанням та програмним забезпеченням, використання яких передбачають навчальні дисципліни, а також підсобні (санітарно-побутові) приміщення та засоби.

Якість проведення навчальних занять. Здійснення моніторингу навчально-методичного рівня проведення викладачем навчальних занять, аналіз ефективності використання існуючих та впровадження в освітній процес різноманітних сучасних художньо-педагогічних методів, підходів та

інструментів.

Виконання норм законодавства щодо ведення освітнього процесу державною мовою. Упровадження в межах своїх повноважень виконання актів законодавства щодо всебічного розвитку та функціонування української мови як державної під час освітнього процесу, забезпечення ведення документації, оформлення наочності, організації та проведення творчих заходів, урочистостей, оформлення класів написами державною мовою у мистецьких школах.

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) – безперервне відстеження результатів навчання учнів, їх прогнозування та коригування на їх основі педагогічних методів і прийомів для засвоєння учнями компетентностей, необхідних для досягнення навчальної мети.

Моніторингові дослідження навчальних досягнень учнів на шкільному рівні проводяться шляхом поточного та підсумкового контролю якості засвоєння знань, рекомендаціями щодо їх проведення та передбачають збирання первинних даних, аналіз і оцінку досягнень учнями результатів навчання (компетентностей), формування і ведення бази даних, завдань, тестів, виступів, іншого інструментарію для оцінки якості освітньої діяльності мистецьких шкіл та (або) якості початкової мистецької освіти та визначення якості та ефективності роботи педагогічних працівників.

Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової мистецької освіти елементарного підрівня, вчасно приймати необхідні педагогічні рішення стосовно опанування нормативного змісту та підвищення якості надання освітніх послуг мистецькою школою.

Моніторинг відвідування учнями навчальних занять, передбачених навчальним планом та завершення повного курсу навчання – система заходів контролю за відвідуванням учнями навчальних занять, виконанням навчальних планів та освітньої програми початкової мистецької освіти елементарного підрівня із застосуванням різноманітних методів і форм підвищення мотивації учнів до навчання, що проводиться з метою забезпечення конституційного права громадян на здобуття та завершення повного курсу навчання в мистецькій школі.

Мистецькі школи оприлюднюють свою освітню програму та навчальний план на власному веб-сайті (у разі його відсутності – на веб-сайті їх засновників або органів управління).

**Генеральний директор
Директорату мистецької освіти**

Т. КОЛОС